

**НАГЛАСИ И УПОТРЕБА НА ПСИХОАКТИВНИ
ВЕЩЕСТВА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В
ПРОГИМНАЗИАЛЕН КУРС НА ОБУЧЕНИЕ
(5-7 клас)
В УЧИЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГРАД
БЛАГОЕВГРАД
ЯНУАРИ, 2022 г.**

**СОЦИАЛНИ, ПОЛИТИЧЕСКИ И МАРКЕТИНГОВИ
ПРОУЧВАНИЯ**

София 1404, кв. „Манастирски ливади“, ул. „Костенски водопад“, бл. 21,
вх. А, ап. 4, тел.02/ 963 43 90

e-mail: sova-5@intech.bg, www.sovaharris.com

**Сова
ХарисTM**

Съдържание:

<i>I. Семейство, социална среда и обкръжение</i>	4
1. Структура на семейството	4
2. Отношения със семейството и обкръжението	8
3. Свободно време.....	13
4. Отношения със съучениците. Нагласи към разговорите по важни теми.....	19
<i>II. Нагласи към употребата на тютюн – цигари, пури или лула</i>	25
<i>III. Нагласи към употребата на алкохол</i>	29
<i>IV. Нагласи към употребата на наркотици</i>	36
IV.1. Употреба на наркотици, видове употребявани наркотици, причина за първа употреба, начини на снабдяване	38
IV.2. Знания, нагласи и информираност на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград към въздействието и последствията от употребата на наркотици.....	41
<i>V. Нагласи относно рисковете и проблемите за обществото, които пораждаат употребата на тютюн, алкохол и наркотици</i>	49
<i>VI. Характеристики на изследваната съвкупност</i>	53
<i>VI</i>	54
<i>I. Основни изводи и препоръки</i>	55
VII.1. Основни изводи.....	55
VII.2. Основни препоръки	59

В периода 24 ноември 2021 – 17 декември 2021 година беше проведено проучване, представително за учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на гр. Благоевград. В проучването взеха участие общо 1018 ученици от 53 паралелки, съгласно предварително изготвена и одобрена извадка.

Целта на проучването е да се установят навиците и нагласите на учениците, свързани с техния начин на живот, обкръжението, употребата на цигари, алкохол и наркотици, информираността и нагласите относно употребата им.

Пред вид протиепидемичната обстановка в условията на пандемията от КОВИД - 19 и в зависимост от начина на организиране на училищните занятия в училищата в област Благоевград (присъствено или дистанционно обучение), проучването е проведено по метода на анонимната анкета по въпросник, попълнен самостоятелно от ученика на хартия или в електронен (онлайн) вариант. Преди провеждането на анкетното проучване беше потърсено и поискано становището на родителите за разрешение или отказ от това ученикът да попълни въпросника. В проучването взеха участие само ученици, чиито родители са дали съгласието си.

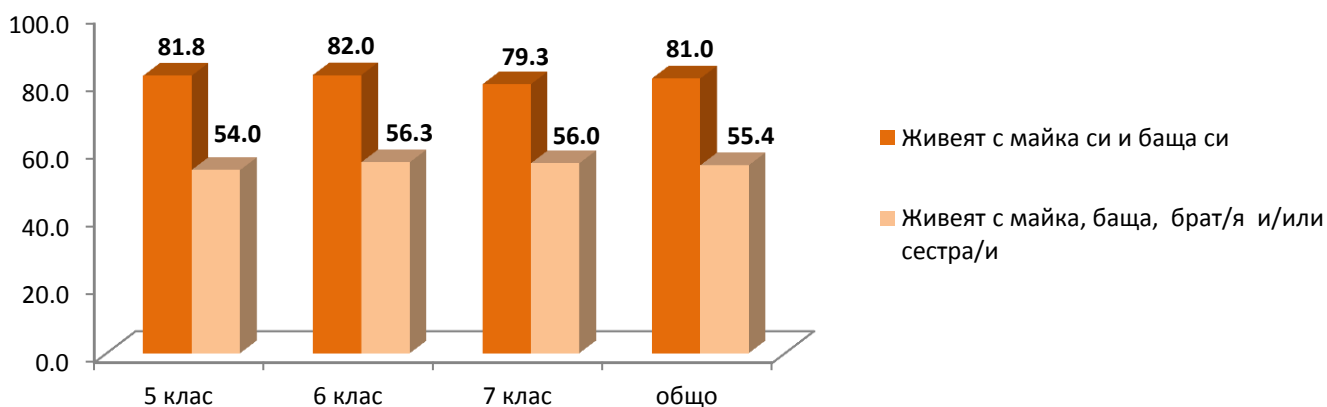
I. Семейство, социална среда и обкръжение

1. Структура на семейството

Данните от проучването сочат, че 81% от учениците от 5, 6 и 7 клас от училищата на територията на град Благоевград (в анализа наричани за краткост учениците) живеят заедно с двамата си родители, това са 82% от учениците в 5 клас, 82% от тези в 6 клас и 79% от учениците от 7 клас. Половината от тях -55% живеят и с брат/я и/или сестра/и, това са 54% от учениците в 5 клас, 56% от тези в 6 клас и 56% от 7 клас (Графика 1).

Графика 1

15% от учениците от 5, 6 и 7 клас живеят само с майка си. Това са 15% от 5 клас, 16% от 6 клас и 13% от 7 клас, като в болшинството от случаите, в които учениците живеят само с майка си, основната причина за това е, че родителите са разведени или разделени (69%), друга причина, която посочват учениците, които живеят само с майка си е, че баща им е починал – 8%. Приблизително 3% от учениците живеят само с баща си: 2% от учениците в 5 клас, 2% от 6 клас и 4% от 7 клас. Като основна причина, посочена от учениците е, че родителите са разведени или разделени (56%), друга причина, която посочват учениците, които живеят само с баща си е, че майка им е починала – 16%. В Таблица 1 е представено разпределението по класове.

Таблица 1

		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
		5 клас	6 клас	7 клас	Общо
живее само с майка си	Да	15,0	15,6	13,1	14,5
	Не	85,0	84,4	86,9	85,5
живее само с баща си	Да	2,3	1,5	3,5	2,5
	Не	97,7	98,5	96,5	97,5

Съгласно данните, 14% от учениците 5-7 клас заявяват че, в семейството живеят и други роднини (независимо дали живеят с брат и/или сестра) – баба, дядо, друг роднина, партньор на майката/бащата, вуйчо, съквартирант. Това са декларирали 11% от учениците от 5 клас, 17% от 6 клас и 13% от 7 клас. В Таблица 2 представяме по пол и клас декларациите на учениците от 5, 6 и 7 клас по отношение състава на тяхното домакинство:

Таблица 2

КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ?	С КОГО СТЕ ЖИВЯЛИ ПОСТОЯННО В ЕДНО ЖИЛИЩЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)				
			5 клас	6 клас	7 клас	общо
Мъжки	С баща ми	брой	135	146	141	422
		% по ред	32,0	34,6	33,4	
		% по колона	85,4	85,4	82,5	
		общо	27,0	29,2	28,2	84,4
	С майка ми	брой	154	166	158	478
		% по ред	32,2	34,7	33,1	
		% по колона	97,5	97,1	92,4	
		общо	30,8	33,2	31,6	95,6
	С брат/я	брой	50	60	67	177
		% по ред	28,2	33,9	37,9	
		% по колона	31,6	35,1	39,2	
		общо	10,0	12,0	13,4	35,4
	Със сестра/ сестри	брой	48	53	50	151
		% по ред	31,8	35,1	33,1	
		% по колона	30,4	31,0	29,2	
		общо	9,6	10,6	10,0	30,2
	С баба/дядо	брой	29	40	36	105
		% по ред	27,6	38,1	34,3	
		% по колона	18,4	23,4	21,1	
		общо	5,8	8,0	7,2	21,0
	С друг роднина	брой	1	4	4	9
		% по ред	11,1	44,4	44,4	
		% по колона	0,6	2,3	2,3	
		общо	0,2	0,8	0,8	1,8
	С партньор на майката, бащата	брой	0	0	1	1
		% по ред	0,0	0,0	100,0	
		% по колона	0,0	0,0	0,6	
		общо	0,0	0,0	0,2	0,2
Със съквартирант	брой	0	0	1	1	
	% по ред	0,0	0,0	100,0		
	% по колона	0,0	0,0	0,6		
	общо	0,0	0,0	0,2	0,2	
С вуйчо	брой	0	0	1	1	
	% по ред	0,0	0,0	100,0		
	% по колона	0,0	0,0	0,6		
	общо	0,0	0,0	0,2	0,2	

Таблица 2 /продължение/

КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ?	С КОГО СТЕ ЖИВЯЛИ ПОСТОЯННО В ЕДНО ЖИЛИЩЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)				
			5 клас	6 клас	7 клас	общо
Женски	С баща ми	брой	151	128	142	421
		% по ред	35,9	30,4	33,7	
		% по колона	83,0	81,5	83,5	
		общо	29,7	25,1	27,9	82,7
	С майка ми	брой	175	154	157	486
		% по ред	36,0	31,7	32,3	
		% по колона	96,2	98,1	92,4	
		общо	34,4	30,3	30,8	95,5
	С брат/я	брой	57	51	63	171
		% по ред	33,3	29,8	36,8	
		% по колона	31,3	32,5	37,1	
		общо	11,2	10,0	12,4	33,6
	Със сестра/ сестри	брой	60	54	51	165
		% по ред	36,4	32,7	30,9	
		% по колона	33,0	34,4	30,0	
		общо	11,8	10,6	10,0	32,4
	С баба/дядо	брой	31	31	29	91
		% по ред	34,1	34,1	31,9	
		% по колона	17,0	19,7	17,1	
		общо	6,1	6,1	5,7	17,9
	С друг роднина	брой	4	4	4	12
		% по ред	33,3	33,3	33,3	
		% по колона	2,2	2,5	2,4	
		общо	0,8	0,8	0,8	2,4
	С партньор на майката, бащата	брой	2	0	0	2
		% по ред	100,0	0,0	0,0	
		% по колона	1,1	0,0	0,0	
		общо	0,4	0,0	0,0	0,4
Със съквартирант	брой	0	0	1	1	
	% по ред	0,0	0,0	100,0		
	% по колона	0,0	0,0	0,6		
	общо	0,0	0,0	0,2	0,2	

2. Отношения със семейството и обкръжението

Учениците споделят, че най-често влизат в конфликт с приятели, връстници или съученици (29%). Това споделят 26% от момчетата и 23% от момичетата от 5 клас, 33% от момчетата и 31% от момичетата от 6 клас, 33% от момчетата и 27% от момичетата от 7 клас. На следващо място учениците отбелязват, че влизат в конфликт с родителите си (18%), братя и/или сестри и други роднини (17%), с учителите (1%), с възрастни извън семейството (1%). 46% от учениците споделят, че не влизат в конфликт с никого.

Декларациите на учениците относно това с кого влизат най-често в конфликт, по пол и клас, са представени в Таблица 3.

Таблица 3

ЖИВОТЪТ НЕРАДКО ПРЕДЛАГА КОНФЛИКТНИ СИТУАЦИИ. Вие с кого най-често влизате в конфликт? (повече от 1 отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)					
		5 клас		6 клас		7 клас	
		момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
С родителите ми	брой	20	37	25	27	29	41
	col%	12,7	20,3	14,6	17,2	17,0	24,1
С брат, сестра и други роднини	брой	32	28	32	26	21	35
	col%	20,3	15,4	18,7	16,6	12,3	20,6
С учители	брой	4	2	1	0	5	1
	col%	2,5	1,1	0,6	0,0	2,9	0,6
С възрастни извън семейството	брой	1	2	2	1	2	3
	col%	0,6	1,1	1,2	0,6	1,2	1,8
С приятели, връстници или съученици	брой	41	41	56	48	57	45
	col%	25,9	22,5	32,7	30,6	33,3	26,5
Не влизам в конфликт с никого	брой	76	96	74	69	75	77
	col%	48,1	52,7	43,3	43,9	43,9	45,3
Без отговор	брой	1	2	3	1	2	2
	col%	0,6	1,1	1,8	0,6	1,2	1,2

Когато изпаднат в затруднени ситуации, учениците най-често се обръщат към семейството си (86%). Следват приятелите (31%) и учителите (4%). 9% от учениците твърдят, че се справят сами в трудни ситуации и не се обръщат към никого.

С увеличаване на възрастта, намалява делът на учениците, които декларират, че в трудни ситуации се обръщат към семейството си (94% от учещите в 5 клас, 84% от тези в 6 клас, 79% от учениците в 7 клас). В сравнение с учениците от 5 клас (19%), тези от 6 и 7 клас заявяват, че в трудни ситуации се обръщат по-често към приятелите си – съответно 40% за 6 клас и 36% за 7 клас. 14% от учениците от 7 клас споделят, че се справят сами в трудни ситуации и не се обръщат към никого, така отговарят 6% от петокласниците и 8% от учещите в 6 клас (Таблица 4).

По отношение на пола, наблюдаваме следните различия между декларациите на момичетата и момчетата към кого най-често се обръщат в трудни ситуации:

- ✓ Към семейството се обръщат 88% от момчетата от 6 клас, докато при момичетата от 6 клас този процент е 80%;
- ✓ Към приятелите си се обръщат 15% от момчетата от 5 клас, при момичетата този процент е 21%;
- ✓ Към приятелите си се обръщат 30% от момчетата от 6 клас, при момичетата този процент е 50%;
- ✓ Към приятелите си се обръщат 28% от момчетата от 7 клас, при момичетата този процент е 44%;
- ✓ Към учителите се обръщат 7% от момчетата в 5 клас и 2% от момичетата;
- ✓ Към учителите се обръщат 6% от момчетата в 6 клас и 3% от момичетата;

Таблица 4

КЪМ КОГО НАЙ-ЧЕСТО СЕ ОБРЪЩАТЕ В ТРУДНИ ЗА ВАС СИТУАЦИИ? (повече от един отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
		5-ти	6-ти	7-ми	
Семейството	брой	319	281	270	870
	col %	93,5	84,1	78,7	85,5
Приятелите	брой	63	132	122	317
	col %	18,5	39,5	35,6	31,1
Учителите	брой	14	14	8	36
	col %	4,1	4,2	2,3	3,5
Не се обръщам към никого, опитвам се да се справя сам/а	брой	20	27	47	94
	col %	5,9	8,1	13,7	9,2
Други	брой	1	0	4	5
	col %	0,3	0,0	1,2	0,5
Психолог, педагогически съветник	брой	0	0	1	1
	col %	0,0	0,0	0,3	0,1
Без отговор	брой	0	0	1	1
	col %	0,0	0,0	0,3	0,1
Общо	брой	341	334	343	1018
	col %	33,5	32,8	33,7	100

Приблизително 2% от учениците от 5, 6 и 7 клас в град Благоевград декларират, че са бягали от къщи (2% от 6 клас, 5% от 7 клас).

63% от учениците заявяват, че не им се е случвало да искат да избягат от къщи, защото не са имали причина. Това твърдят 67% от петокласниците, 66% от 6 клас, 56% от 7 клас. 24% от учениците заявяват, че не биха си позволили да избягат от къщи, 11% споделят, че понякога им се е искало да избягат от къщи. Подробно отговорите на учениците са представени в Таблица 5.

Таблица 5

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА ИСКАТЕ ДА ИЗБЯГАТЕ ОТ ВКЪЩИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да, дори съм го правил/а	0,0	1,8	5,2	2,4
Да, понякога	5,3	11,7	14,6	10,5
Не бих си го позволил/а	27,3	20,1	24,2	23,9
Не, защото не е имало причина	67,4	66,5	56,0	63,3

По отношение на пола наблюдаваме различия между декларациите на момчетата и момчетата: 6% от момчетата в 6 клас споделят, че понякога им се е искало да избягат от къщи, при момчетата от 6 клас този процент е 18%. Този отговор дават 11% от момчетата и 19% от момчетата в 7 клас; 26% от момчетата и 22% от момчетата от 7 клас споделят, че не биха си позволили да избягат от къщи; 71% от момчетата и 61% от момчетата от 6 клас заявяват, че не е имало причина да искат да избягат от къщи.

Отговорите на учениците по клас и пол са представени в Таблица 5.1.

Таблица 5.1

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА ИСКАТЕ ДА ИЗБЯГАТЕ ОТ ВКЪЩИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)					
	5 клас		6 клас		7 клас	
	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
Да, дори съм го правил/а	0,0	0,0	1,8	1,9	5,8	4,7
Да, понякога	6,3	4,4	5,8	17,8	10,5	18,8
Не бих си го позволил/а	26,6	28,0	21,1	19,1	26,3	21,8
Не, защото не е имало причина	67,1	67,6	71,3	61,1	57,3	54,7

Болшинството от учениците - 73% - споделят, че не им се е случвало да се чувстват предавани от близките си. Това твърдят 84% от учениците в 5 клас, 73% от учениците в 6 клас и 64% от учениците в 7 клас. 22% от учениците заявяват, че понякога са се чувствали предадени от близките си (15% от учениците в 5 клас, 23% от тези в 6 клас, 28% от учениците в 7 клас), а 4% споделят, че често имат такова чувство (2% от 5 клас, 4% от 6 клас и 8% от 7 клас). Резултатите са представени в Таблица 6.

Наблюдаваме следните различия в отговорите на момчетата и момчетата на въпроса „Случвало ли ви се е да се чувствате предаден(а) от близките си:

✓ Отговор „Да, често“ са дали 2% от момчетата и 6% от момчетата в 6 клас; 6% от момчетата и 10% от момчетата в 7 клас;

✓ Отговор „Понякога съм се чувствал/а така“ са дали 11% от момчетата и 18% от момчетата в 5 клас; 16% от момчетата и 31% от момчетата в 6 клас; 18% от момчетата и 38% от момчетата в 7 клас;

✓ Отговор „Не“ са дали 87% от момчетата и 80% от момчетата в 5 клас; 82% от момчетата и 64% от момчетата в 6 клас; 76% от момчетата и 52% от момчетата в 7 клас.

При останалите отговори на учениците не се наблюдават отклонения извън рамките на статистическата грешка.

Таблица 6

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ ЧУВСТВАТЕ ПРЕДАДЕН(А) ОТ БЛИЗКИТЕ СИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да, често	1,5	3,6	7,9	4,3
Понякога съм се чувствал/а така	15,0	23,4	27,7	22,0
Не	83,6	73,1	64,4	73,7

3. Свободно време

Свободното си време учениците най-често прекарват с приятели - 73%. Това споделят 67% от учениците в 5 клас, 80% от тези в 6 клас и 73% от 7 клас. 42% от учениците прекарват свободното си време играейки на компютърни игри в къщи. Такъв отговор дават 39% от учениците в 5 клас, 48% от тези в 6 клас и 39% от учениците в 7 клас. Спортуват 38%. Това споделят 44% от 5 клас, 37% от учениците в 6 клас и 34% от тези в 7 клас. 29% от учениците в свободното си време посещават частни уроци. Така са отговорили 28% от учениците в 5 клас, 25% от 6 клас, 34% от учениците в 7 клас. С нови неща експериментират 8% от учениците. По класове процентите са 10% от 5 клас, 7% от 6 клас и 8% от учениците в 7 клас.

Различни обаче са начините, по които момчетата и момчетата от отделните класове прекарват свободното си време. Съществена разлика в процентите на отговорите на момчетата и момчетата откриваме при следните отговори:

✓ „Прекарвам времето си с приятели“ – такъв отговор дават 64% от момчетата и 81% от момчетата в 7 клас;

✓ „Играя компютърни игри вкъщи“ – това са 56% от момчетата и 23% от момчетата в 5 клас, 66% от момчетата и 30% от момчетата в 6 клас, 55% от момчетата и 23% от момчетата в 7 клас.

✓ „Спортувам“ – това споделят 53% от момчетата и 35% от момчетата в 5 клас, 46% от момчетата и 26% от момчетата в 6 клас, 44% от момчетата и 25% от момчетата в 7 клас;

✓ „Посещавам частни уроци“ – такъв отговор дават 26% от момчетата и 30% от момчетата в 5 клас; 31% от момчетата и 38% от момчетата в 7 клас;

✓ „Експериментирам с нови неща“ – така отговарят 7% от момчетата и 12% от момчетата в 5 клас; 2% от момчетата и 13% от момчетата в 6 клас; 5% от момчетата и 12% от момчетата в 7 клас.

В Таблица 7 са представени всички отговори на учениците по класове.

Таблица 7

КАК ПРЕКАРВАТЕ ОБИКНОВЕНО СВОБОДНОТО СИ ВРЕМЕ? (повече от 1 отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
		5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Прекарвам времето си с приятели	брой	228	268	249	745
	col%	66,9	80,2	72,6	73,2
Прекарвам времето си в кафенета и заведения	брой	4	18	19	41
	col%	1,2	5,4	5,5	4,0
Спортувам	брой	149	123	118	390
	col%	43,7	36,8	34,4	38,3
Играя компютърни игри вкъщи	брой	132	160	134	426
	col%	38,7	47,9	39,1	41,8
Посещавам частни уроци	брой	95	84	118	297
	col%	27,9	25,1	34,4	29,2
Експериментирам с нови неща	брой	33	24	28	85
	col%	9,7	7,2	8,2	8,3
Обикновено съм сам	брой	9	16	36	61
	col%	2,6	4,8	10,5	6,0
Прекарвам времето си със семейството	брой	13	1	1	15
	col%	3,8	0,3	0,3	1,5
Прекарвам времето си у дома - уча, играя, танцувам	брой	2	1	3	6
	col%	0,6	0,3	0,9	0,6
Рисувам	брой	2	1	2	5
	col%	0,6	0,3	0,6	0,5
Различно, занимавам се с хобитата си	брой	3	0	0	3
	col%	0,9	0,0	0,0	0,3
Излизам навън	брой	1	1	0	2
	col%	0,3	0,3	0,0	0,2
Слушам музика	брой	2	0	0	2
	col%	0,6	0,0	0,0	0,2
Гледам ТВ	брой	6	2	1	9
	col%	1,8	0,6	0,3	0,9
Прекарвам времето си в Интернет	брой	3	1	2	6
	col%	0,9	0,3	0,6	0,6

Таблица 7 /Продължение/

КАК ПРЕКАРВАТЕ ОБИКНОВЕНО СВОБОДНОТО СИ ВРЕМЕ? (повече от 1 отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
		5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Чета книги	брой	3	1	1	5
	col%	0,9	0,3	0,3	0,5
Ходя на танци	брой	0	0	1	1
	col%	0,0	0,0	0,3	0,1
Свиря	брой	1	0	0	1
	col%	0,3	0,0	0,0	0,1
Друго	брой	21	24	27	72
	col%	6,2	7,2	7,9	7,1
Без отговор	брой	4	2	0	6
	col%	1,2	0,6	0,0	0,6

Приблизително 33% от учениците споделят, че прекарват в Интернет 2-3 часа дневно. Така отговарят 33% от учениците в 5 клас, 36% от тези в 6 клас и 29% от учениците в 7 клас. 21% от учениците прекарват в Интернет пространството 6 и повече часа. Това са 14% от учениците в 5 клас, 20% от тези в 6 клас и 30% от 7 клас. 20% от учениците прекарват в глобалната мрежа около 4-5 часа дневно (15% от 5 клас, 21% от 6 клас, 24% от 7 клас), 18% декларират, че прекарват в Интернет дневно около час (25% от 5 клас, 15% от 6 клас, 13% от 7 клас). 6% са тези, които прекарват в Интернет пространството до половин час на ден (10% от 5 клас, 6% от 6 клас, 3% от 7 клас). 1% не използват Интернет; на въпроса не са отговорили 1% от учениците. Данните са представени в Таблица 8.

42% от учениците прекарват в Интернет пространството 4 и повече часа на ден, а 74% - повече от 2 часа на ден. Една от вероятните причини за това, освен все по-масовото присъствие на учениците в социалните мрежи, може да се дължи на дистанционното (онлайн) обучението вследствие на усложнената пандемична обстановка в страната.

Таблица 8

КОЛКО ВРЕМЕ ПРЕЗ ДЕНЯ ОБИКНОВЕНО ПРЕКАРВАТЕ В ИНТЕРНЕТ ПРОСТРАНСТВОТО?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
До 30 минути	9,7	6,0	2,9	6,2
Около час	24,9	15,0	12,5	17,5
Около 2-3 часа	33,4	36,2	28,6	32,7
Около 4-5 часа	15,2	21,0	24,2	20,1
6 и повече часа	14,4	19,5	30,3	21,4
Не използвам Интернет	1,2	0,9	1,2	1,1
Без отговор	1,2	1,5	0,3	1,0

Откриваме съществени различия в декларациите на момчетата и момичетата от различните класове по отношение на прекараното време дневно в Интернет пространството (Таблица 9). По-съществени откриваме при:

✓ 6% от момчетата и 13% от момичетата от 5 клас споделят, че прекарват в Интернет пространството до 30 минути;

✓ 29% от момчетата в 5 клас заявяват, че престоят им в Интернет пространството е около час, а при момичетата този процент е 22%. Същото твърдят 16% от момчетата и 9% от момичетата в 7 клас;

✓ 40% от момичетата от 6 клас прекарват 2-3 часа дневно в Интернет, при момчетата този процент е 33%; Такъв отговор дават 35% от момчетата и 22% от момичетата в 7 клас;

✓ около 4-5 часа в Интернет дневно заявяват, че прекарват 17% от момчетата в 7 клас, при момичетата от 7 клас този процент е 32%;

✓ 16% от момчетата и 24% от момичетата в 6 клас споделят, че прекарват повече от 6 часа дневно в Интернет. Това споделят 26% от момчетата и 35% от момичетата в 7 клас;

В Таблица 9 представяме разпределението на отговорите на учениците по класове и пол.

Таблица 9

КОЛКО ВРЕМЕ ПРЕЗ ДЕНЯ ОБИКНОВЕНО ПРЕКАРВАТЕ В ИНТЕРНЕТ ПРОСТРАНСТВОТО?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)						Общо (%)	
	5 клас		6 клас		7 клас			
	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
До 30 минути	5,7	13,2	7,0	4,5	4,1	1,8	5,6	6,7
Около час	28,5	22,0	14,6	15,3	15,8	9,4	19,4	15,7
Около 2-3 часа	32,3	34,6	39,8	32,5	34,5	22,4	35,6	29,9
Около 4-5 часа	15,8	14,8	19,9	21,7	17,0	31,8	17,6	22,6
6 и повече часа	14,6	13,7	15,8	24,2	25,7	34,7	18,8	24,0
Не използвам Интернет	1,3	1,1	1,8	0,0	2,3	0,0	1,8	0,4
Без отговор	1,9	0,5	1,2	1,9	0,6	0,0	1,2	0,8

Съгласно отговорите на учениците, болшинството от тях не са пропускали учебни дни, независимо дали по извинителни или неизвинителни причини. Данните сочат, че 66% от учениците нямат нито един пропуснат учебен ден по извинителни причини за последните 30 дни (70% от 5 клас, 63% от 6 клас и 65% от 7 клас). По неизвинителни причини нямат отсъствия 68% от учениците (70% от 5 клас, 64% от 6 клас и 69% от 7 клас). Данните са илюстрирани в Таблица 10.

Таблица 10

КОЛКО УЧЕБНИ ДНИ СТЕ ПРОПУСНАЛИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ:	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)						Общо (%)	
	5 клас		6 клас		7 клас			
	по извини- телни причини	по неизвини- телни причини	по извини- телни причини	по неизвини- телни причини	по извини- телни причини	по неизвини- телни причини	по извини- телни причини	по неизвини- телни причини
ниито един	69,8	70,4	62,9	63,5	65,0	68,8	65,9	67,6
1-2	12,9	3,2	15,0	4,8	16,3	4,7	14,7	4,2
3-5	6,5	0,3	8,7	3,9	5,5	1,5	6,9	1,9
над 5	5,6	1,8	6,3	3,3	8,5	4,7	6,8	3,2
без отговор	5,3	24,3	7,2	24,6	4,7	20,4	5,7	23,1

Наблюдаваме известни различия в отговорите на момчетата и момичетата по отношение на пропускането на учебни дни през последните 30 дни:

✓ 65% от момчетата и 74% от момичетата от 5 клас твърдят, че не са отсъствали по извинителни причини през последните 30 дни. Това твърдят 52% от момчетата и 74% от момичетата в 6 клас;

✓ 21% от момчетата и 10% от момичетата от 6 клас са декларирали, че са пропуснали 1-2 учебни дни през последните 30 дни по извинителни причини;

✓ 12% от момчетата и 6% от момичетата от 6 клас са декларирали, че са пропуснали 3-5 учебни дни през последните 30 дни по извинителни причини;

✓ 65% от момчетата и 75% от момичетата от 5 клас са декларирали, че не са пропуснали учебни дни през последните 30 дни по неизвинителни причини. Същото твърдят и 54% от момчетата и 73% от момичетата в 6 клас; 65% от момчетата и 72% от момичетата в 7 клас;

✓ 8% от момчетата и 2% от момичетата от 6 клас са декларирали, че са пропуснали между 1 и 2 учебни дни през последните 30 дни по неизвинителни причини;

✓ 5% от момчетата и 1% от момичетата от 6 клас са декларирали, че са пропуснали над 5 учебни дни през последните 30 дни по неизвинителни причини;

4. Отношения със съучениците. Нагласи към разговорите по важни теми

42% от учениците заявяват, че повечето от съучениците им ги харесват. Така смятат 48% от учениците в пети клас, 40% от 6 клас и 39% от 7 клас. На въпроса „Смятате ли, че Вашите съученици Ви харесват?“, 23% от учениците дават отговор „Да, но само и тези, които аз харесвам“. Така са отговорили 19% от учениците в 5 клас, 26% от 6 клас и 25% от 7 клас. Отговор „Понякога ми се струва, че не ме харесват достатъчно“ са дали 5% от учениците (5% от 5 клас, 3% от 6 и 6% от 7 клас); отговор „Повечето не ме харесват“ са дали 7% от учениците (5% от 5 клас, 7% от 6 клас и 8% от 7 клас), „Това не ме интересува“ са отговорили 21% от учениците – 21% от пети клас, 21% от 6 клас и 22% от 7 клас (Таблица 11).

Прави впечатление фактът, че приблизително 1/5 от учениците не се интересуват дали техните съученици ги харесват. Тук можем да предположим, че се наблюдава едно „отдалечаване“ между съучениците, а причината може да се дължи на неприсъствената форма на обучение на учениците в следствие на Ковид-19.

Таблица 11

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ВАШИТЕ СЪУЧЕНИЦИ ВИ ХАРЕСВАТ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да, повечето от тях	48,1	40,1	39,1	42,4
Да, но само тези, които и аз харесвам	18,5	25,7	24,5	22,9
Понякога ми се струва, че не ме харесват достатъчно	5,3	3,0	5,5	4,6
Повечето не ме харесват	5,3	7,2	7,9	6,8
Това не ме интересува	20,5	21,0	21,9	21,1
Без отговор	2,3	3,0	1,2	2,2

По отношение на мнението на момчетата и момичетата, наблюдаваме следните различия:

37% от момчетата от 7 клас заявяват, че според тях повечето им съученици ги харесват, на това мнение са и 42% от момчетата от 7 клас;

25% от момчетата и 17% от момичетата от 5 клас дават отговор „Това не ме интересува“;

24% от момчетата и 18% от момичетата от 6 клас дават отговор „Това не ме интересува“;

24% от момчетата и 19% от момичетата от 7 клас дават отговор „Това не ме интересува“;

Относно това дали учениците разговарят с родителите си за наркотици, половината от учениците от 5,6 и 7 клас в град Благоевград заявяват, че разговарят с родителите си по тези въпроси. Това са заявили 49% от учениците от 5 клас; 45% от 6 клас; 55% от 7 клас.

Съгласно мненията на момичетата и момчетата, се забелязват различия при отговорите „Да“ на въпроса „Разговаряте ли за употребата на наркотици с родителите си?“:

- ✓ 47% от момичетата и 51% от момчетата в 5 клас;
- ✓ 41% от момичетата и 49% от момчетата в 6 клас;
- ✓ 49% от момичетата и 62% от момчетата в 7 клас.

21% от учениците заявяват, че разговарят със съучениците и приятелите си извън училище за наркотици. Така твърдят 11% от учениците в 5 клас, 24% от 6 клас и 28% от 7 клас.

Много по-висок обаче е дялът на учениците, които не разговарят за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище – 79%. Това твърдят 89% от петокласниците, 76% от 6 клас, 72% от 7 клас.

По отношение на пола, наблюдаваме някои различия в отговорите на момчетата и момичетата:

20% от момчетата и 29% от момичетата в 6 клас заявяват, че разговарят за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище; На същото мнение са 22% от момчетата и 24% от момичетата в 7 клас;

С учители и педагогически съветници в училище за наркотици разговарят 29% от учениците. Това твърдят 26% от учениците в 5 клас, 26% от 6 клас и 34% от 7 клас.

Тук отново наблюдаваме висок дял на учениците, които са отговорили, че не разговарят за наркотици с учители и педагогически съветници в училище – 71%. Така са отговорили 75% от 5 клас; 74% от 6 клас; 66% от 7 клас.

Идентифицираме следните различия в отговорите на момчетата и момичетата:

Отговор „Да“ на въпроса „Разговаряте ли за употребата на наркотици с учители и педагогически съветници?“ са дали 23% от момчетата и 28% от момичетата в 5 клас, 23% от момчетата и 31% от момичетата в 6 клас; 28% от момчетата и 41% от момичетата в 7 клас.

Таблица 12 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 12

РАЗГОВАРЯТЕ ЛИ ЗА УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ С: <i>(отговор на всеки ред)</i>		5 клас	6 клас	7 клас	Общо
родителите си	Да	49,0	44,6	55,1	49,6
	Не	51,0	55,4	44,9	50,4
съучениците и приятелите си извън училище	Да	11,1	24,0	27,7	20,9
	Не	88,9	76,0	72,3	79,1
учители и педагогически съветници в училище	Да	25,5	26,0	34,1	28,6
	Не	74,5	74,0	65,9	71,4

По отношение на това, дали в училище трябва да се разговаря открито за тютюнопушенето, 49% от учениците отговорят утвърдително. Такова е мнението на 47% от учениците в 5 клас, 43% от 6 клас и 56% от 7 клас. Разгледани по пол, с „Да“ са отговорили:

- ✓ 46% от момчетата и 48% от момичетата в 5 клас;
- ✓ 39% от момчетата и 48% от момичетата в 6 клас;
- ✓ 53% от момчетата и 59% от момичетата в 7 клас.

36% от учениците са на мнение, че трябва открито да се разговаря в училище за сексуалното възпитание. Така отговарят 31% от учениците в 5 клас, 32% от 6 клас и 44% от 7 клас. Разгледани по пол, с „Да“ са отговорили:

- ✓ 36% от момчетата и 28% от момичетата в 5 клас;
- ✓ 32% от момчетата и 33% от момичетата в 6 клас;
- ✓ 46% от момчетата и 41% от момичетата в 7 клас.

48% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за употребата на алкохол. Това споделят 46% от учениците в 5 клас, 42% от 6 клас и 58% от 7 клас. Разгледани по пол, на това мнение са:

- ✓ 46% от момчетата и 45% от момичетата в 5 клас;
- ✓ 38% от момчетата и 47% от момичетата в 6 клас;
- ✓ 54% от момчетата и 62% от момичетата в 7 клас.

50% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за употребата на наркотици. Такова мнение споделят 48% от учениците в 5 клас, 43% от 6 клас и 60% от 7 клас. Разгледани по пол, с отговор „Да“, че трябва открито да се говори за употребата на наркотици, са:

- ✓ 49% от момчетата и 48% от момичетата в 5 клас;
- ✓ 37% от момчетата и 50% от момичетата в 6 клас;
- ✓ 57% от момчетата и 62% от момичетата в 7 клас.

50% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за насилието в живота. Това твърдят 46% от учениците в 5 клас, 45% от 6 клас и 59% от 7 клас. Утвърдително за необходимостта открито да се разговаря в училище за насилието в живота отговарят и:

- ✓ 45% от момчетата и 47% от момичетата в 5 клас;
- ✓ 41% от момчетата и 50% от момичетата в 6 клас;
- ✓ 53% от момчетата и 65% от момичетата в 7 клас.

Таблица 13 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 13

В УЧИЛИЩЕ ТРЯБВА ДА СЕ РАЗГОВАРЯ ОТКРИТО ЗА: (Отговор на всеки ред)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5 клас	6 клас	7 клас	
тютюнопушенето	Да	47,2	42,8	56,0	48,7
	Не	30,2	25,4	19,5	25,0
	Не знам	22,6	31,7	24,5	26,2
сексуалното възпитание	Да	31,4	32,0	43,7	35,8
	Не	37,8	31,4	23,9	31,0
	Не знам	30,8	36,5	32,4	33,2
употребата на алкохол	Да	45,5	41,9	57,7	48,4
	Не	29,6	27,8	19,0	25,4
	Не знам	24,9	30,2	23,3	26,1
употребата на наркотици	Да	48,1	43,1	59,5	50,3
	Не	29,6	26,9	19,0	25,1
	Не знам	22,3	29,9	21,6	24,6
насилието в живота	Да	45,7	44,9	58,9	49,9
	Не	27,9	24,9	16,6	23,1
	Не знам	26,4	30,2	24,5	27,0

II. Нагласи към употребата на ТЮТЮН - цигари, пури или лула

Данните от проучването сочат, че 6% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград са пушили цигара, пура или лула поне веднъж през живота си. Това твърдят 0,3% от учениците в 5 клас, 3,3% от 6 клас и 14% от 7 клас (Таблица 14), както и 5% от момчетата и 7% от момчетата от всички класове (5, 6 и 7 клас) във град Благоевград.

Забележка: По-надолу в анализа момчетата и момчетата от всички 5, 6 и 7 класове от училищата на територията на град Благоевград, за краткост ще бъдат наричани момчетата и момчетата.

Таблица 14

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПУШИЛ(А) ЛИ СТЕ ТЮТЮН (ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА)?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да	0,3	3,3	14,0	5,9
Не	99,7	96,7	86,0	94,1

През последните 24 часа (спрямо деня на попълване на анкетната карта) са пушили 16% от тези, които са споделили, че са пушили някога през живота си. Това са 13% от 6 клас и 17% от 7 клас. От всички ученици, които някога са пушили, пушилите момчета през последните 24 часа са 29%, а момчетата, пушили през последните 24 часа са 9%.

През последните 30 дни, но не и през последните 24 часа (спрямо деня на попълване на анкетната карта) са пушили 20% от учениците, които някога са пушили. От пушилите

ученици 13% са от 6 клас, а от 7 клас - 22%. От всички пушили някога ученици 22% от момчетата и 19% от момчетата са дали отговор, че са пушили през последните 30 дни, но не през последните 24 часа.

През последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни са пушили 29% от пушилите някога ученици. Това са всички някога пушили ученици от 5 клас, 38% от някога пушилите ученици от 6 клас и 26% от някога пушилите ученици от 7 клас. 24% от момчетата и 34% от момчетата, които са пушили някога, са пушили през последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни.

Преди повече от 12 месеца са пушили 35% от учениците, които са пушили някога. Това са 38% от учениците от 6 клас и 35% от учениците от 7 клас. От всички ученици, пушили някога, 29% от момчетата и 34% от момчетата са отговорили, че са пушили преди повече от 12 месеца.

Таблица 15 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 15

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ ПУШИЛ/А ТЮТЮН - ЦИГАРИ, ПУРИ ИЛИ ЛУЛА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Пуших през последните 24 часа	0,0	12,5	17,4	16,4
През последните 30 дни, но не през последните 24 часа	0,0	12,5	21,7	20,0
Не през последните 30 дни, но съм пушил/а през последните 12 месеца	100,0	37,5	26,1	29,1
Пушил/а съм преди повече от 12 месеца	0,0	37,5	34,8	34,5

7% от учениците, които са пушили някога, са запалили първата си цигара на възраст до 9 години. От пушилите някога ученици първата си цигара до 9 годишна възраст са запалили 38% от 6 клас и 2% от 7 клас, 10% от момчетата и 6% от момичетата.

На 10 години първата си цигара са запалили 9% от пушилите някога ученици. Сред пушилите някога, първата си цигара на 10 години са запалили 11% от седми клас. 19% от момчетата и 3% от момичетата, които са пушили някога, са запалили първата си цигара на 10 години.

На 11 години първата си цигара са запалили 15% от пушилите някога ученици. Всички ученици от 5 клас, които са пушили някога заявяват, че са запалили първата си цигара на 11 години. Това твърдят 38% от 6 клас и 9% от 7 клас; 5% от момчетата и 19% от момичетата, са запалили първата си цигара на 11 години.

На 12 години първата си цигара са запалили 52% от пушилите някога ученици. От всички ученици, които са пушили някога, 25% от 6 клас и 58% от седми клас, 52% от момчетата и 53% от момичетата, са запалили първата си цигара на 12 години.

На 13 години първата си цигара са запалили 17% от пушилите някога ученици. От всички ученици, които са пушили някога, 20% са от седми клас, 14% от момчетата и 19% от момичетата, са запалили първата си цигара на 13 години.

Таблица 16 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 16

НА КОЛКО ГОДИНИ БЯХТЕ, КОГАТО ЗАПАЛИХТЕ ПЪРВАТА СИ ЦИГАРА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
до 9 години	0,0	37,5	2,2	7,4
на 10 години	0,0	0,0	11,1	9,3
на 11 години	100,0	37,5	8,9	14,8
на 12 години	0	25,0	57,8	51,9
на 13 години	0	0	20,0	16,7

През дните от последния месец 16% от пушилите някога ученици са пушили до 1 цигара дневно. Това са 13% от 6 клас и 17% от 7 клас; 14% от момчетата и 15% от момичетата, които са пушили някога.

2-3 цигари дневно през дните от последния месец са пушили 18% от пушилите някога ученици. Това са 13% от учениците от 6 клас, 19% от 7 клас; 18% от момчетата и 18% от момичетата, които са пушили някога и заявяват, че са пушили 2-3 цигари през дните от последния месец.

4% от пушилите някога ученици декларират, че са пушили от 4 до 7 цигари дневно през дните от последния месец. Това заявяват 4% от 7 клас; 9% от момчетата, които са пушили някога.

От 13 до 17 цигари дневно в дните от последния месец са пушили 4% от всички ученици, които са пушили някога. Така твърдят 4% от пушилите някога ученици от 7 клас; 5% от момчетата и 3% от момичетата, които са пушили някога.

От 18 до 20 цигари дневно в дните от последния месец са пушили 2% от всички ученици, които са пушили някога. Така твърдят 2% от учениците от 7 клас; 3% от момичетата, които са пушили някога.

Повече от 20 цигари дневно в дните от последния месец са пушили 2% от всички ученици, които са пушили някога. Така твърдят 2% от учениците от 7 клас; 5% от момчетата, които са пушили някога.

Нито един от учениците, които са пушили някога, не е отбелязал, че през дните от последния месец е пушил от 8 до 12 цигари дневно.

През последните 30 дни не са пушили 55% от пушилите някога ученици. Това декларират всички ученици от 5 клас, 75% от 6 клас, 51% от учениците от 7 клас; 50% от момчетата и 61% от момичетата, които са пушили някога.

III. Нагласи към употребата на алкохол

18% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград заявяват, че са пили алкохол някога през живота си. Така твърдят 2% от учениците от 5 клас, 21% от 6 клас и 29% от учениците от 7 клас. Това са 19% от момчетата и 16% от момичетата, които са пили някога.

Таблица 17 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 17

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПИЛ/А ЛИ СТЕ АЛКОХОЛ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да	2.1	21.3	29.4	17.6
Не	97.9	78.7	70.6	82.4

През последните 30 дни (спрямо деня на попълване на анкетната карта) алкохол са пили 40% от учениците, които някога са пили алкохол. Това са 14% от 5 клас, 38% от 6 клас, 43% от седми клас; 44% от момчетата и 36% от момичетата.

29% от пилите алкохол ученици декларират, че са пили алкохол през последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни. Това са 14% от 5 клас, 27% от 6 клас, 32% от седми клас; 25% от момчетата и 34% от момичетата.

Преди повече от 12 месеца, алкохол са пили 25% от учениците, които са заявили, че

някога са пили алкохол. Това са 43% от 5 клас, 25% от 6 клас, 23% от седми клас; 22% от момчетата и 27% от момичетата. Не са дали отговор на този въпрос 7% от учениците, пили някога алкохол.

Таблица 18 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 18

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ ПИЛ/А АЛКОХОЛ?	В КОЙ КЛАС СТЕ?			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
През последните 30 дни	14,3	38,0	42,6	39,7
През последните 12 месеца, но не през последните 30 дни	14,3	26,8	31,7	29,1
Преди повече от 12 месеца	42,9	25,4	22,8	24,6
Без отговор	28,6	9,9	3,0	6,7

Приблизително 12% от пилите алкохол ученици декларират, че са изпили първото си питие на възраст до 9 години. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 50% от 5 клас;
- ✓ 14% от 6 клас;
- ✓ 9% от 7 клас;
- ✓ 14% от момчетата и 11% от момичетата от всички класове.

15% от учениците, пили някога алкохол, заявяват, че са изпили първото си питие на 10 години. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 25% от 5 клас;
- ✓ 14% от 6 клас;
- ✓ 16% от 7 клас;
- ✓ 19% от момчетата и 12% от момичетата от всички класове.

На 11 години първото си питие са изпили 26% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол,

както следва:

- ✓ 25% от 5 клас;
- ✓ 37% от 6 клас;
- ✓ 17% от 7 клас;
- ✓ 23% от момчетата и 26% от момичетата от всички класове.

На 12 години първото си питие са изпили 38% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 36% от 6 клас;
- ✓ 41% от 7 клас;
- ✓ 40% от момчетата и 37% от момичетата от всички класове.

На 13 години първото си питие са изпили 9% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 16% от 7 клас;
- ✓ 4% от момчетата и 15% от момичетата от всички класове.

Таблица 19 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 19

НА КОЛКО ГОДИНИ БЯХТЕ, КОГАТО ИЗПИХТЕ ПЪРВОТО СИ ПИТИЕ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
до 9 години	50,0	13,6	9,3	12,1
на 10 години	25,0	13,6	16,3	15,4
на 11 години	25,0	37,3	17,4	25,5
на 12 години	0,0	35,6	40,7	37,6
От 13 до 14 години	0,0	0,0	16,3	9,4

55% от учениците, които някога са употребявали алкохол, твърдят, че не са се напивали през последните 12 месеца. Това заявяват 57% от 5 клас, 56% от 6 клас и 55% от учениците от 7 клас; 51% от момчетата и 59% от момичетата, които някога са употребявали алкохол.

Веднъж или два пъти през последните 12 месеца са се напивали 20% от пилите някога ученици. Това са 17% от 6 клас и 24% от учениците от 7 клас; 21% от момчетата и 19% от момичетата, които са пили някога, заявяват, че са се напивали веднъж или 2 пъти през последните 12 месеца.

Повече от 3 пъти през последните 12 месеца са се напивали 6% от пилите някога ученици. Това твърдят 3% от 6 клас и 9% от учениците от 7 клас. 5% от момчетата и 7% от момичетата, които са пили някога, твърдят, че са се напивали 3 и повече пъти през последните 12 месеца.

През последните 12 месеца не са употребявали алкохол 18% от пилите някога ученици. Това са 43% от 5 клас, 24% от 6 клас и 13% от 7 клас. 22% от момчетата и 15% от момичетата, които са пили някога, твърдят, че не са употребявали алкохол през последните 12 месеца.

Таблица 20 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 20

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ НАПИЕТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Не	57,1	56,3	54,5	55,3
Да, само веднъж или 2 пъти	0,0	16,9	23,8	20,1
Да, 3 и повече пъти	0,0	2,8	8,9	6,1
Не съм пил/а алкохол през последните 12 месеца	42,9	23,9	12,9	18,4

44% от учениците, които някога са пили алкохол, споделят, че пият бира. Такъв отговор са дали 29% от учениците в 5 клас, 38% от 6 клас и 50% от учениците в 7 клас; 54% от всички момчета и 34% от всички момичета, които някога са пили алкохол.

34% от пилите алкохол ученици декларират, че пият вино. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 14% от 5 клас;
- ✓ 39% от 6 клас;
- ✓ 31% от 7 клас;
- ✓ 23% от момчетата и 45% от момичетата от всички класове.

23% от пилите алкохол ученици декларират, че пият концентрати: ракия, коняк, водка, уиски и др. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 14% от 5 клас;
- ✓ 17% от 6 клас;
- ✓ 28% от 7 клас;
- ✓ 26% от момчетата и 19% от момичетата от всички класове.

11% от пилите алкохол ученици декларират, че пият алкохолни коктейли. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 10% от 6 клас;
- ✓ 13% от 7 клас;
- ✓ 5% от момчетата и 17% от момичетата от всички класове.

24% от пилите алкохол ученици декларират, че нямат предпочитания какъв алкохол да пият и употребяват различни видове алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 57% от 5 клас;
- ✓ 23% от 6 клас

- ✓ 22% от 7 клас;
- ✓ 19% от момчетата и 29% от момичетата от всички класове.

17% от пилите алкохол ученици декларират, че в момента не пият алкохол. Това твърдят пилите някога алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 14% от 5 клас;
- ✓ 13% от 6 клас;
- ✓ 20% от 7 клас;
- ✓ 18% от момчетата и 16% от момичетата от всички класове.

Таблица 21 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 21

ПРЕДИМНО КАКЪВ АЛКОХОЛ ПИЕТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5 клас	6 клас	7 клас	
Бира	28,6	38,0	49,5	44,1
Вино	14,3	39,4	30,7	33,5
Концентрати - ракия, коняк, водка, уиски и др.	14,3	16,9	27,7	22,9
Коктейли	0,0	9,9	12,9	11,2
Различно, нямам предпочитания	57,1	22,5	21,8	23,5
Не пия алкохол	14,3	12,7	19,8	16,8

Учениците, които са пили някога алкохол, споделят, че са имали проблеми вследствие на употребата на алкохол, както следва:

- ✓ 6% от тях са имали проблеми в семейството;
- ✓ 10% от тях са имали проблеми с приятелите;
- ✓ 7% от тях са имали проблеми в училище;
- ✓ 7% от тях са имали проблеми с непознати хора;
- ✓ 3% от тях са имали проблеми с полицията или с детски педагогически стаи;

- ✓ 3% от тях са имали здравословни проблеми.

Резултатите са обобщени в таблица 22 по абсолютни стойности и процент за всеки от споменатите проблеми.

Таблица 22

ИМАЛ(А) ЛИ СТЕ НЯКОГА НЯКОЙ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ДОЛУ ПРОБЛЕМИ ВЪВ ВРЪЗКА С ВАША УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ:		
<i>(отговор „Да“, отговор на всеки ред)</i>	Брой	Процент
Проблеми в семейството	11	6,1
Проблеми с приятелите	17	9,5
Проблеми в училище	13	7,3
Проблеми с непознати хора	12	6,7
Проблеми с полицията или детски педагогически стаи	5	2,8
Здравословни проблеми	6	3,4

IV. Нагласи към употребата на наркотици

Приблизително 99% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград декларират, че не са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици.

1% от учениците споделят, че са присъствали 1-2 пъти на купон, на който са се вземали наркотици. Това са 0,9% от учениците в 5 клас, 0,3% от тези в 6 клас и 2% от 7 клас; 0,8% от всички момчета и 1,4% от всички момичета.

0,4% от учениците заявяват, че често са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици.

Резултатите са обобщени в таблица 23 по класове.

Таблица 23

ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА ПРИСЪСТВАЛ/А ЛИ СТЕ НА КУПОН, НА КОЙТО СА СЕ ВЗЕМАЛИ НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5 клас	6 клас	7 клас	
Да, често	0,3	0,3	0,6	0,4
Да, 1-2 пъти	0,9	0,3	2,0	1,1
Не	98,8	99,4	97,4	98,5

Болшинството (97%) от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград декларират, че не са им предлагани наркотици през последните 12 месеца.

2% от учениците заявяват, че са им предлагани наркотици 1-2 пъти през последните 12 месеца. Това са 0,9% от тези в 6 клас и 4% от 7 клас; 1% от всички момчета и 2% от всички

момичета.

1,2% от учениците твърдят, че през последните 12 месеца наркотици са им предлагани 3 и повече пъти, това са 1,2% от 6 клас и 2,3% от 7 клас, 1,8% от момчетата и 0,6% от момчетата.

Резултатите са обобщени в таблица 24 по класове.

Таблица 24

НА ВАС ЛИЧНО ПРЕДЛАГАЛИ ЛИ СА ВИ НАРКОТИЦИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да, 1-2 пъти	0,0	0,9	3,5	1,5
Да, 3 и повече пъти	0,0	1,2	2,3	1,2
Не са ми предлагали наркотици през последните 12 месеца	100,0	97,9	94,2	97,3

IV.1. Употреба на наркотици, видове употребявани наркотици, причина за първа употреба, начини на снабдяване

Болшинството (99%) от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград декларират, че никога през живота си не са употребявали наркотици.

1,2% от учениците заявяват, че са употребявали наркотици някога през животи си. Това са 0,3% от учениците в 5 клас, 0,3% от 6 клас и 2,9% от 7 клас; 1,8% от всички момчета и 0,6% от всички момичета. Резултатите са обобщени в таблица 25 по класове.

Таблица 25

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ УПОТРЕБЯВАЛ/А ЛИ СТЕ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да	0,3	0,3	2,9	1,2
Не	99,7	99,7	97,1	98,8

Учениците, които са употребявали наркотици някога през живота си, споделят, че са употребявали марихуана и/или кокаин и/или амфетамини, и/или екстази и/или вейп.

Тъй като броят на учениците, употребявали наркотици е малък, в Таблица 26 представяме отговорите им в абсолютни стойности.

Таблица 26

Ако сте употребявали наркотици, моля посочете наркотичните вещества, които сте употребявали: (повече от 1 отговор)	Брой
Марихуана	7
Кокаин	1
Амфетамини	4
Екстази	2
Вейп	1
Без отговор	3
Общо	18

Съгласно данните, 3-ма ученици от тези, които са заявили, че някога са употребявали наркотици, твърдят, че са употребявали през последните 30 дни, 5-ма твърдят, че са употребявали през последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни, 4-ма са употребявали наркотици преди повече от 12 месеца.

Отново поради малкия брой употребявали наркотици, представяме само обобщените резултати в абсолютни стойности в Таблица 27.

Таблица 27

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	Брой
Преди повече от 12 месеца	4
През последните 12 месеца, но не през последните 30 дни	5
През последните 30 дни	3
Общо	12

Съгласно отговорите на употребявалите наркотици ученици от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград, 2-ма от тях са употребили за първи път наркотични вещества, когато са били на 11 години; 5-ма от употребявалите наркотици ученици са направили това за първи път на 12 години; 3-ма са употребили наркотици за първи път на 13 години; 2-ма не са посочили на каква възраст за пръв път са употребили наркотични вещества.

Обобщените резултати в абсолютни стойности и проценти са представени в Таблица 28.

Таблица 28

НА КАКВА ВЪЗРАСТ Е БИЛА ПЪРВАТА ВИ УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	Брой	Процент
На 11 годишна възраст	2	16,7
На 12 годишна възраст	5	41,7
На 13 годишна възраст	3	25,0
Без отговор	2	16,7
Общо	13	100,0

Половината от учениците, употребявали някога наркотици, споделят, че са употребили наркотици за първи път от любопитство, за да опитат нещо непознато. 42% са употребили наркотици за първи път от скука, за разнообразие. 33% заявяват, че са опитали наркотици за първи път, за да бъдат приети от другите, групата; също 33% от употребявалите наркотици споделят, че причината за първата им употреба е защото човек или хора, които харесват употребяват наркотици. 25% от употребявалите някога наркотици заявяват, че са направили това за да изпитат временен приятен ефект. Учениците, употребявали някога наркотици, посочват и следните причини за първа употреба на наркотични вещества:

- ✓ „Защото се чувствах самотен“ (17%);
- ✓ „Защото е модерно“ (17%);
- ✓ „За да се откъсна от действителността“ (17%);
- ✓ „Просто защото е лесно достъпно“ (8%);
- ✓ „Защото те успях да се преборя с изкушението“ (8%).

Обобщените резултати в абсолютни стойности и проценти са представени в Таблица 29.

Таблица 29

КАКВА БЕШЕ ПРИЧИНАТА ЗА ПЪРВАТА ВИ УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА? (%) (повече от 1 отговор)	Брой	Процент
От любопитство, да опитам нещо непознато	6	50,0
От скука, за разнообразие	5	41,7
За да бъда приет от другите - групата, компанията	4	33,3
Защото човек или хора, които харесвам, употребяват наркотици	4	33,3
За удоволствие, за да изпитам временен приятен ефект	3	25,0
Защото се чувствах самотен	2	16,7
Защото е модерно	2	16,7
За да се откъсна от действителността	2	16,7
Просто защото е лесно достъпно	1	8,3
Просто защото не успях да се преборя с изкушението	1	8,3

Учениците, които са употребявали някога наркотици, най-често се снабдяват от приятел/съученик (67%) или от дилър (42%). 17% са посочили, че не се снабдяват с тези вещества.

IV.2. Знания, нагласи и информираност на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград към въздействието и последствията от употребата на наркотици

69% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград заявяват, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици. Това са 69% от учениците в 5 клас, 65% от 6 клас, 73% от учениците в 7 клас; 63% от всички момчета и 76% от всички момичета (Таблица 30).

Таблица 30

ЗНАЕТЕ ЛИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Да	68,6	64,7	73,2	68,9
Не	31,4	35,3	26,8	31,1

Учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград посочват редица източници на информация, от където научават за въздействието и последствията от употребата на наркотици. По-долу ще се спрем на първите 5 отговора с най-високи дялове.

45% от учениците споделят, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от разговорите с родителите си. Това заявяват 47% от учениците в 5 клас, 43% от 6 клас, 45% от учениците в 7 клас; 39% от всички момчета и 51% от всички момичета.

34% от учениците декларират, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от филмите. Това споделят 32% от учениците в 5 клас, 34% от 6 клас, 36% от учениците в 7 клас; 34% от всички момчета и 35% от всички момичета.

31% от учениците декларират, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от учителите и педагогическите съветници. Това споделят 26% от учениците в 5 клас, 27% от 6 клас, 40% от учениците в 7 клас; 27% от всички момчета и 36% от всички момичета.

27% от учениците заявяват, че за въздействието и последствията от употребата на наркотици знаят от предаванията по телевизията. Това споделят 28% от учениците в 5 клас, 25% от 6 клас, 27% от учениците в 7 клас; 28% от всички момчета и 26% от всички момичета.

24% от учениците споделят, че за въздействието и последствията от употребата на наркотици знаят от информация, поместена в Интернет. Това споделят 18% от учениците в 5 клас, 24% от 6 клас, 30% от учениците в 7 клас; 25% от всички момчета и 23% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 31.

Таблица 31

ОТКЪДЕ ПРЕДИМНО ЗНАЕТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ? <i>(повече от 1 отговор)</i>	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5 клас	6 клас	7 клас	
От разговори с родителите ми	46,6	42,8	44,6	44,7
От филми	31,7	34,4	35,9	34,0
От учители, педагогически съветници	26,4	26,6	39,7	30,9
От предавания по телевизията	28,4	24,9	27,1	26,8
От информация, поместена в Интернет	17,6	24,3	30,0	24,0
От разкази на приятели, колеги, познати	9,4	11,7	23,3	14,8
От разговори с други роднини	11,7	11,7	13,7	12,4
От личните ми наблюдения върху лица, употребяващи наркотици	9,4	9,6	12,5	10,5
От книги	7,3	11,4	11,7	10,1
От Интернет форуми и чатове	5,3	9,9	11,4	8,8
От публикации във вестниците	7,9	7,2	6,4	7,2
От специализирани лекции и обучения	4,1	4,8	9,9	6,3
Не знам нищо за въздействието, последствията от употребата на наркотик	3,8	8,7	5,5	6,0
От предавания по радиото	3,2	0,9	1,2	1,8
От художествена литература	1,5	0,3	2,9	1,6
Опитвал съм лично	0,0	0,3	2,6	1,0
От специализирана литература	0,6	0,3	2,0	1,0
От другаде	0,0	0,3	0,9	0,4
Без отговор	27,9	27,8	23,6	26,4

91% от учениците твърдят, че няма вероятност в бъдеще да употребяват наркотици. Това заявяват 95% от учениците в 5 клас, 92% от 6 клас, 87% от учениците в 7 клас; 92% от всички момчета и 90% от всички момичета.

7% от учениците споделят, че вероятността в бъдеще да употребяват наркотици не е голяма. Това заявяват 4% от учениците в 5 клас, 7% от 6 клас, 11% от учениците в 7 клас; 6% от всички момчета и 8% от всички момичета.

2% от учениците заявяват, че има голяма вероятност в бъдеще да употребяват наркотици. Това твърдят 1% от учениците в 5 клас, 2% от 6 клас, 2% от учениците в 7 клас; 2% от всички момчета и 1% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 32.

Таблица 32

КАК ОЦЕНЯВАТЕ ВЕРОЯТНОСТТА В БЪДЕЩЕ ДА УПОТРЕБИТЕ НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5 клас	6 клас	7 клас	Общо
Вероятността е голяма	1,2	1,8	2,0	1,7
Вероятността не е голяма	4,1	6,6	11,4	7,4
Няма такава вероятност	94,7	91,6	86,6	91,0

По отношение информираността и знанията на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград относно това, след колко време употребата на наркотични вещества може да доведе до зависимост, повече от половината са учениците (54%), които споделят, че не могат да преценят. Това са 54% от учениците в 5 клас, 56% от 6 клас, 51% от учениците в 7 клас; 57% от всички момчета и 51% от всички момичета.

31% от учениците смятат, че след първите 2-3 пъти употребата на наркотици води до привикване. Така мислят 33% от учениците в 5 клас, 26% от 6 клас, 34% от учениците в 7 клас; 29% от всички момчета и 33% от всички момичета.

19% от учениците са на мнение, че привикването към наркотици вследствие на тяхната употреба зависи от самите наркотици. Така мислят 20% от учениците в 5 клас, 19% от 6 клас, 18% от учениците в 7 клас; 18% от всички момчета и 20% от всички момичета.

6% от всички ученици смятат, че привикването към наркотици се получава след по-дълга употреба, 3% от учениците мислят, че привикването се получава след поне една година употреба на наркотици, а 2% от учениците са на мнение, че употребата на наркотични вещества не води до привикване.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 33.

Таблица 33

СПОРЕД ВАС, СЛЕД КОЛКО ВРЕМЕ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА МОЖЕ ДА ДОВЕДЕ ДО ПРИВИКВАНЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5 клас	6 клас	7 клас	
След първите два-три пъти	32,6	26,3	34,4	31,1
Зависи от наркотиците	20,2	18,6	17,5	18,8
След по-дълга употреба	3,8	6,9	6,4	5,7
След поне една година	1,8	3,0	3,5	2,8
Употребата на наркотични вещества не води до привикване	2,1	2,7	1,2	2,0
Не мога да преценя	54,3	56,3	51,3	53,9

41% от учениците смятат, че човек може да се откаже от наркотиците, ако има силна воля. На това мнение са 35% от учениците в 5 клас, 41% от 6 клас и 45% от 7 клас, 38% от момчетата и 43% от момичетата.

Според 36% от учениците, човек може да се откаже от наркотиците, но много трудно. Така мислят 39% от учениците в 5 клас, 37% от 6 клас, 34% от учениците в 7 клас; 38% от всички момчета и 35% от всички момичета.

35% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград смятат, че човек може да се откаже от наркотиците, но само чрез лечение. Това мнение споделят 33% от учениците в 5 клас, 29% от 6 клас, 41% от учениците в 7 клас; 34% от всички момчета и 35% от всички момичета.

24% от учениците смятат, че човек може да се откаже от наркотиците, ако близките му го подкрепят. Това мнение споделят 21% от учениците в 5 клас, 23% от 6 клас, 29% от учениците в 7 клас; 23% от всички момчета и 26% от всички момичета.

6% от учениците смятат, че човек не може да се откаже от наркотиците. Това мнение споделят 6% от учениците в 5 клас, 8% от 6 клас, 4% от учениците в 7 клас; 6% от всички момчета и 5% от всички момичета.

22% от учениците нямат мнение или не могат да преценят дали човек може да се откаже от наркотиците.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 34.

Таблица 34

СПОРЕД ВАС, МОЖЕ ЛИ ЧОВЕК ДА СЕ ОТКАЖЕ ОТ НАРКОТИЦИТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5 клас	6 клас	7 клас	
Да, ако има силна воля	35,2	41,3	45,2	40,6
Да, но много трудно	38,7	36,5	33,5	36,2
Да, но само чрез лечение	33,4	29,3	40,5	34,5
Да, ако близките му много го подкрепят	21,1	22,5	29,2	24,3
Не, не може да се откаже	5,6	8,1	3,5	5,7
Не мога да преценя	24,3	19,8	22,2	22,1

54% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград споделят, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят лично с него

за вредите от наркотиците, за да му помогнат. Така мислят 52% от учениците в 5 клас, 51% от 6 клас, 58% от учениците в 7 клас; 51% от всички момчета и 57% от всички момичета.

44% от учениците заявяват, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят с близките му, за да се опитат да му помогнат. Така мислят 48% от учениците в 5 клас, 42% от 6 клас, 42% от учениците в 7 клас; 43% от всички момчета и 45% от всички момичета.

30% от учениците декларират, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще го насочат към специалисти, за да се опитат да му помогнат. Така мислят 26% от учениците в 5 клас, 31% от 6 клас, 34% от учениците в 7 клас; 31% от всички момчета и 29% от всички момичета.

21% от учениците смятат да помогнат на свой приятел, който употребява наркотици, като му кажат, че ако иска да са приятели, трябва да спре да употребява наркотици. 20% от учениците мислят, че ще помогнат на свой приятел, който употребява наркотици, ако говорят за него с учител или училищен психолог; 4% няма да предприемат никакви действия, но няма и да бъдат приятели вече; 4% от учениците няма да направят нищо, тъй като това е личен избор на приятеля им. Близо 16% - не могат да преценят какво биха направили, за да помогнат на приятел, който употребява наркотични вещества.

Учениците дават и следните отговори:

- ✓ Ще го набия – 0,1%;
- ✓ Ще направя всичко по сили те си и ще му помогна да се откаже – 0,4%;
- ✓ Ако има силна воля, сам ще ги откаже – 0,1%.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 35.

Таблица 35

АКО ВАШ ПРИЯТЕЛ УПОТРЕБЯВА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА, КАКВО БИХТЕ НАПРАВИЛИ, ЗА ДА МУ ПОМОГНЕТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо(%)
	5 клас	6 клас	7 клас	
Ще говоря лично с него за вредите	52,2	50,6	57,7	53,5
Ще говоря с близките му	48,1	42,2	41,7	44,0
Ще го насоча към специалисти	25,5	30,8	33,5	30,0
Ще му кажа, че ако иска да сме приятели, трябва да спре да употребява	18,5	22,2	21,6	20,7
Ще говоря с учител или училищен психолог	25,2	16,2	19,0	20,1
Нищо няма да направя, но и вече няма да ми е приятел	3,8	3,9	5,2	4,3
Нищо няма да направя, това си е негов избор	2,9	3,6	6,1	4,2
Ще направя всичко по сили те си, ще бъда до него и ще му помогна да се откаже	0,3	0,3	0,6	0,4
Ако има силна воля, сам ще ги откаже	0,0	0,3	0,0	0,1
Ще го набия	0,3	0,0	0,0	0,1
Друго	0,6	2,4	1,2	1,4
Не мога да преценя	15,8	16,8	15,7	16,1

V. Нагласи относно рисковете и проблемите за обществото, които пораждаат употребата на тютюн, алкохол и наркотици

Учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград се обединяват около мнението, че употребата на наркотици е проблем за страната ни. Това мнение споделят 81% от учениците. Разгледано по класове: 84% от учениците в 5 клас, 79% от 6 клас, 78% от учениците в 7 клас споделят мнението, че употребата на наркотици е проблем за страната ни. В зависимост от пола, това са 83% от всички момчета и 79% от всички момичета.

73% от учениците смятат, че употребата на наркотици е проблем за града им. Така мислят 78% от учениците в 5 клас, 69% от 6 клас, 71% от учениците в 7 клас; 75% от всички момчета и 71% от всички момичета.

69% от учениците са на мнение, че употребата на наркотици е проблем за училището им. Така мислят 72% от учениците в 5 клас, 68% от 6 клас, 67% от учениците в 7 клас; 67% от всички момчета и 72% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове и по пол са представени в Таблица 36 и Таблица 37.

Таблица 36

СПОРЕД ВАС, УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ ПРОБЛЕМ ЛИ Е:		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5 клас	6 клас	7 клас	
ЗА СТРАНАТА НИ	Да	84,2	79,0	78,1	80,5
	Не	2,6	5,1	4,7	4,1
	Не мога да преценя	13,2	15,9	17,2	15,4
ЗА ГРАДА ВИ	Да	78,0	69,2	71,1	72,8
	Не	3,2	8,1	5,8	5,7
	Не мога да преценя	18,8	22,8	23,0	21,5
ЗА УЧИЛИЩЕТО ВИ	Да	72,1	68,0	67,1	69,1
	Не	10,0	12,3	11,4	11,2
	Не мога да преценя	17,9	19,8	21,6	19,7

Таблица 37

СПОРЕД ВАС, УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ ПРОБЛЕМ ЛИ Е:		КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ?	
		Мъжки	Женски
ЗА СТРАНАТА НИ	Да	82,6	78,6
	Не	4,6	3,7
	Не мога да преценя	12,8	17,7
ЗА ГРАДА ВИ	Да	75,2	70,7
	Не	6,8	4,7
	Не мога да преценя	18,0	24,6
ЗА УЧИЛИЩЕТО ВИ	Да	66,6	71,7
	Не	13,0	9,6
	Не мога да преценя	20,4	18,7

95% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград смятат, че има голям риск за здравето на хората, които употребяват наркотици. На това мнение са 98% от учениците в 5 клас, 93% от 6 клас, 94% от учениците в 7 клас; 95% от всички момчета и 97% от всички момичета.

89% от учениците са на мнение, че има голям риск за здравето на хората, които често пушат цигари. Така мислят 94% от учениците в 5 клас, 89% от 6 клас, 84% от учениците в 7 клас; 88% от всички момчета и 90% от всички момичета.

78% от учениците мислят, че има голям риск за здравето на хората, които често пият алкохол. На това мнение са 84% от учениците в 5 клас, 73% от 6 клас, 76% от учениците в 7 клас; 77% от всички момчета и 79% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове и по пол са представени в Таблица 38 и Таблица 39.

Таблица 38

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА ГОЛЯМ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА, КОИТО:		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5 клас	6 клас	7 клас	
ПУШАТ ЧЕСТО ЦИГАРИ	Да	93,5	89,2	84,3	89,0
	Не	0,6	1,5	3,8	2,0
	Не мога да преценя	5,9	9,3	12,0	9,0
ПИЯТ ЧЕСТО АЛКОХОЛ	Да	84,2	72,8	76,4	77,8
	Не	2,3	9,9	5,2	5,8
	Не мога да преценя	13,5	17,4	18,4	16,4
УПОТРЕБЯВАТ НАРКОТИЦИ	Да	98,2	93,1	93,9	95,1
	Не	0,0	0,9	0,0	0,3
	Не мога да преценя	1,8	6,0	6,1	4,6

Таблица 39

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА ГОЛЯМ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА, КОИТО:		КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ? (%)	
		Мъжки	Женски
ПУШАТ ЧЕСТО ЦИГАРИ	Да	88,2	90,4
	Не	2,4	1,6
	Не мога да преценя	9,4	8,1
ПИЯТ ЧЕСТО АЛКОХОЛ	Да	77,0	79,2
	Не	6,0	5,7
	Не мога да преценя	17,0	15,1
УПОТРЕБЯВАТ НАРКОТИЦИ	Да	94,6	96,5
	Не	0,4	0,2
	Не мога да преценя	5,0	3,3

Болшинството (56%) от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград имат отрицателно отношение към лицата, употребяващи наркотици. Безразлично е отношението към лицата, употребяващи наркотици, на 3% от родителите на учениците, толерантно е отношение към лицата, употребяващи наркотици на 3% от родителите на учениците.

37% от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас не са разговаряли с децата си на тази тема.

VI. Характеристики на изследваната съвкупност

1. Клас

	Брой	Процент
Пети клас	341	33,5
Шести клас	334	32,8
Седми клас	343	33,7
Общо	1018	100,0

2. Пол

ПОЛ	КЛАС			Общо брой	Общо Процент
	5 клас	6 клас	7 клас		
Мъжки	46,3	51,2	49,9	500	49,1
Женски	53,4	47,0	49,6	509	50,0
Без отговор	0,3	1,8	0,6	9	0,9

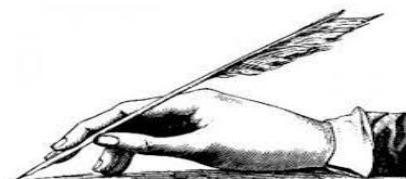
3. Възраст

	Брой	Процент
10 години	16	1,6
11 години	334	32,8
12 години	315	30,9
13 години	328	32,2
14 години	6	0,6
Без отговор	19	1,9
Общо	1018	100,0

4. Заедно ли живеят Вашите родители?

	Брой	Процент
Да	823	80,8
Не, разведени са	140	13,8
Не, но не са разведени	32	3,1
Майка ми е починала	5	0,5
Баща ми е починал	13	1,3
Родителите ми са починали	0	0
Без отговор	5	0,5
Общо	1018	100,0

VII. Основни изводи и препоръки

VII.1. Основни изводи

✓ Данните от проучването сочат, че болшинството от учениците (86%) се обръщат към семействата си, когато изпаднат в трудни ситуации. Като втори по важност, към когото биха се обърнали в трудни ситуации, учениците посочват приятелите (31%). С приятелите си болшинството от учениците (73%) прекарват свободното си време. От тук може да се направи изводът, че обкръжаващата среда (семейството и приятелите) има голямо значение за формирането на навиците и поведението на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград.

✓ 42% от учениците споделят, че прекарват свободното си време играейки на компютърни игри вкъщи, приблизително 42% от всички ученици прекарват 4 и повече часа в Интернет, а 74% прекарват в Интернет 2 и повече часа дневно, в същото време 38% заявяват, че спортуват в свободното си време. Вижда се, че „дигиталният свят“, под формата на дистанционно обучение, компютърни игри, сърфиране в Интернет, присъствие в социалните мрежи и др., все повече се налага като начин за прекарване на свободното време на учениците, за сметка на други занимания, до скоро традиционни. Очевидно е, че „новото нормално“, наложило в живота на учениците, вследствие на Ковид-19 – дистанционното обучение, спазването на ограничения като дистанция между хората и др., води до все повече престой пред компютрите. Разбира се, това има и своите ползи от една страна, но от друга – създава нови реалности за учениците, като например по-малко физическа активност, застояване на едно място, все повече контакти с хора чрез Интернет и др., което би могло да има своите негативни последствия върху развиването на личностните

качества на подрастващите ученици.

✓ 21% от учениците споделят, че не се интересуват дали техните съученици ги харесват или не. Макар и не много висок, това е един обезпокоителен дял от ученици, за които не е важно (не се интересуват от) мнението и вниманието на съучениците им. Това говори за очертаваща се тенденция на дистанциране между учениците/съучениците в училище, дължащ се вероятно на пандемичната обстановка.

✓ 49,6% от учениците са разговаряли с родителите си по въпросите, свързани с наркотици, а 29% от учениците са разговаряли с учители и педагогически съветници, на трето място (21%) остават разговорите с приятелите извън училище по тези въпроси.

✓ Учениците от 5, 6, 7 клас във град Благоевград смятат, че е необходимо да се разговаря в училище по темите за употребата на наркотици (50%), тютюнопушенето (49%), употребата на алкохол (48%) и насилието в живота (50%). По-нисък от останалите е процентът на учениците, които смятат, че трябва да се разговаря за сексуалното възпитание в училище – 36%.

✓ 6% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград са пушили някога.

✓ 18% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград са употребявали някога алкохол.

✓ 1% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград са употребявали наркотици.

✓ 69% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици.

Основните им източници на информация по тези въпроси са:

- разговори с родителите – 45%;
- филми – 34%;
- учители, педагогически съветници – 31%;
- предавания по телевизията – 27%;
- информация, поместена в Интернет – 24%.

В същото време, не е за пренебрегване делът на тези, които не знаят за въздействието и последиците от употребата на наркотици, те са 31% от всички ученици от 5, 6 и 7 клас в град Благоевград.

Въпреки високият дял на учениците, които са декларирали, че знаят за въздействието и последиците от употребата на наркотици (69%), не е за пренебрегване фактът, че болшинството от тях – 54% не знаят или не могат да преценят след колко време употребата на наркотични вещества може да доведе до привикване.

✓ 81% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Благоевград смятат, че наркотиците са проблем за страната ни.

✓ 73% са на мнение, че наркотиците са проблем за града им.

✓ 69% смятат, че наркотиците са проблем за тяхното училище.

✓ 95% от учениците смятат, че употребата на наркотици води до голям риск за здравето на хората, които ги употребяват.

✓ 89% от учениците смятат, че съществува голям риск за здравето на хората, които често пушат.

✓ 78% от учениците са на мнение, че има голям риск за здравето на хората, които употребяват често алкохол.

Мнението на редица водещи експерти в областта на детско-юношеското развитие е, че именно пубертетът е решаващият период, в който трябва да бъде отделено особено внимание на младежите, за да се изградят стабилни модели на поведение и доверие, както и да се изгради тяхната ценностна система, изключваща употребата на цигари, алкохол и

наркотици. В този период от своето развитие – във възраст между 10 и 13 години – подрастващите са лесно податливи на различни влияния и са склонни към рисково поведение. Ето защо навременното говорене в семейството и от страна на учителите/педагогическите специалисти, както и доброто приятелско обкръжение са от съществено значение в тази възраст. В този период от живота си децата се поддават в голяма степен на емоциите си, които варират от високо самочувствие, уважение и обич към семейството и приятелите, до ниско самочувствие, несигурност, съмнения и нестабилност. Семейството и приятелите играят съществена роля при изграждането на възприятието на подрастващите за обществото и света като цяло, в частност и отношението им към алкохола, тютюнопушенето и употребата на наркотици.

Вземайки предвид данните от проучването и мнението на специалистите, по-долу представяме нашите препоръки.

VII.2. Основни препоръки

✓ Както в семействата, така и в училище да се обърне сериозно внимание, да се отдели повече време за разговори по проблемите на тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотиците, насилието като цяло, сексуалното образование и други. Това би могло да стане както чрез отделянето на специални часове в училище, така и например чрез организирани съвместни срещи на родители, ученици и учители.

✓ Предвид това, че 42% от учениците прекарват в Интернет повече от 4 часа дневно, а приблизително 74% прекарват в Интернет повече от 2 часа дневно, може да се помисли за предоставяне на информация в Интернет, предимно в най-използваните от учениците сайтове, например Тик-Ток, Фейсбук и Ютюб. Тази информация следва да обхваща вредите и последствията от употребата на цигари, алкохол и наркотици и може да бъде представена от популярни сред учениците инфлуенсъри и/или личности, които да привлекат вниманието на учениците.

✓ Въпреки по-горе изложената полза от това, че учениците прекарват доста време в Интернет, трябва непременно да се отбележи и вредата от това. Учениците все повече свикват с дистанционното общуване и обучение чрез Интернет, а това води след себе си и своите негативни последствия – например социално дистанциране, липсата на контакт „лице в лице“, обездвижване, все по-малко физическа активност и спорт и др., а това неминуемо оказва влияние както върху физическото, така и върху емоционалното здраве на учениците. Необходимо е да се вземат мерки и в тази посока – например промотиране на ползите от физическа активност и личностни контакти (при спазване на необходимите противоепидемични мерки, разбира се).

✓ Създаването на мащабни информационни кампании както на територията на

града/областта, така и в цялата страна, с фокус върху въздействието и последствията от употребата на тютюн, алкохол и наркотици, нуждата от физическа активност и др.

✓ Привличането на известни личности, обичани от младите хора - певци, артисти, спортисти, блогери, инфлуенсъри - които да говорят по проблемните теми.